

Anyám nagyon messze van

Irtta THURZÓ GÁBOR

... az előbb is, mint annyiszor. arra riadtam fel, hogy ingerülten szól ágyam mellett a csengő, az anyám csenget, fel kell kelnem, agyamban még az álom, magamra kell kapnom valamit, átsietnem a másik lakásba, onnét csenget az anyám. Még sötét van, alig tájékozodom, kitapogatom, hol is lehet a kilincs, de kár megkeresnem és megtalálnom, a másik lakásban, itt mellettem, már nem az anyám lakik, anyám nagyon messze van, és nagyon régen ment el. De hallom, akárcsak annyiszor régen, amikor az ágya mellett álltam, hallom most is, hisz valahogyan őt őrzi az ajtó...

Az *anya*: Fiam, megint elfelejtettél.

Dehogy, anya, hogyan felejthetném el...?

Az *anya*: A kávémát is elfelejtetted. Tudod, ilyenkor reggel rögtön kell nekem a feketé.

Anya, még csak négy óra...

Az *anya*: Világos van már. Süt a nap. Miért mondd, hogy csak négy óra? Sötét van, anya. És esik. Nem hallja, hogyan esik?

Az *anya*: Reggel van. És süt a nap. Nem látod? Csupa fény a szobám. Nézd, az ágyam is, csupa napfény!

De csak a részvétlen ajtó, mögötte idegenek. Semmiképp sem betolakodók, jogosan övék a lakás, kiutalták nekik, még fizettek is érte, nem is keveset. De mégis harag, méltatlankodás fog el egy pillanatra, — hogyan mertek oda betörni? Hisz az anyámé, ott élt, ott halt meg. Hajnali négy van, és sötét, és zörög-kopog a fedett udvaron az a rossz eső. Visszabújok az ágyba, csúszonek vissza lassan a csak szünetelő, de most folytatódó álomba, és még mindig hallom, egyre messzebből és messzebből, és felelek is rá, talán a hangom se hallani, én sem hallom, úgy felelek...

Az *anya*: Fiam, a kávém...

Még csak hajnal van, anya. Még csak négy óra...

Az *anya*: Megint elfelejtettél. Mindig elfelejtesz...

És az álom makacsul ismétlődőn, olykor két-három éjszaka egymás után, majd kihagyva egy hetet, hónapot, és mindig számíthatok rá, és mindig gyötrőn ugyanaz. Fekszem, már álmodom. Eleinte nagyon könnyű, boldogító érzés, egy vonat vágat anyámmal és velem, valóságos vonat, nagyon valóságos északi tájon, puha-zöld legelők, tehének, messze, ritkás nyírfaliget mögött piros tetejű falu. És valóságos a kupéba besütő napfény, annyira valóságos, hogy még azt is elolvashatom az ablak alatt: Kihajolni veszélyes — Nicht hinauslehnen — E pericoloso sporgersi... Anyám szemben ül velem, derűs mint mindig, nagyon fiatal most, homlokából soppba hátrafésülve barna haja, az az apró üveggyöngyökkel kihímzett blúz, csillámló szatén szoknya, mint első közös fényképünkön, én a karján; az arcán, szemében pedig az, hogy mennyire örül nekem, az én arcomon még a nyoma sem, mennyire örülök majd egy életen át annak, hogy van, hogy az anyám. Megáll a vonat, rendetlen sínhálózat, rácsap a kormos, sárgás füst. Koppantás az ajtón, beszél a kalauz...

A *kalauz*: Másfél órát várakozunk, kérem, a komphajóra. Addig bőven van idejük megtekinteni a várost. Felhívom figyelmüket a XIV. századbeli mázsaházra, a városházára és a dómra, mindkettő Albrecht Parler remekműve, a középkor fénykorából, átmenet a román stílus és a gótika között, érdemes megtekinteni.

Édesanyám fáradt. Majd itt várjuk ki azt a másfél órát.

A *kalauz*: Én, kérem, jót akartam.

Nagyon köszönjük.

Az *anya*: Tessék kiszállni, nézd meg a várost. Én már láttam. Nagyanyáddal voltunk itt, 1905-ben vagy 1906-ban. Ha újra megnézném, emlékez-nem kellene arra az időre, amikor boldog voltam.

Most nem boldog, anya?

Az *anya*: De, most is az vagyok. Nekem mindig boldognak kellett lennem. De akkor más volt. Mire vársz? Mért nem még? Hallottad, meg kell nézni a várost.

És a város, görbe, keskeny utcák, faberakásos falak, csúcsos tetők. Anyám a kupéban marad, elővette a horgolást, feltette szemüvegét. Hát persze, dolgozott mindig, ezt a másfél órát se töltheti tétlenül. A székesegyház csupa csipkés ív, karcsú szobor, a főbejáratból, a végítélet szoborcsoportjai alól, keskeny, egyre szűkülőbb, meredek lépcsők visznek a szentélybe. Megyek, mind hajlottabban, s mögöttem halk nessel omlik össze, amit elhagytam. A szentélyből csak az oltár maradt, felette, mögötte az ég. Misézik éppen egy pap, vörös kazulában, körülötte rengeteg szerpap, ministráns. És hamarosan rájövök, nem ünnepi mise ez ennyi lángvörösben, hanem gyászmise. Zúg az orgona, szól a karének — de hová temették a romok az orgonát, az énekeseket?

A pap: Oremus pro fidelibus defunctis...

A többiek: Oremus.

A pap: Requiem aeternam dona ancillae tuae Catharinae, Domine.

A többiek: Et lux perpetua luceat ei.

A pap: Amen.

Katharina üdvösségeért szól az ima, és az anyám Katalin. Őt siratják? Még fel sem ocsúdok, már ott sem vagyok a székesegyházban. A síneken vágatok, de hiába, mind lassúbbak a lépteim. Üres a pályudvar, sehol vonat a síneken. Csak a kalauz áll egymagában, mintha engem várna, és kezében akár egy forgalmistárnak, felemelt piros tárcsa. Nem mehetek tovább.

A kalauz: Ugye, szép volt a város?

A vonat, a mi vonatunk... Az előbb még itt állt.

A kalauz: Tagadhatatlan. De már elment.

Azt mondta, másfél óráig kell várakozni. És alig múlt el tíz perc.

A kalauz: Helyes — alig múlt el tíz perc.

És az édesanyám? Hol van? A váróteremben?

A kalauz: Az édesanyját elvitte a vonat. Hogy világosan lássa, uram, a helyzetet, egy kis felvilágosítással kell szolgálnom. Teffel úr, a mozdonyvezető, mindig gyanús volt nekünk. A vasúttigazgatóság már régebben megtiltotta, hogy az államhatárig vezesse a nemzetközi gyorsot. Sejtettük, rosszban tőri a fejét. De mint önkönnél is, nálunk is kevés a munkaerő, már legalábbis az olyan, akinek munkájára nem lehet panasz. Ezért voltunk kénytelenek három év után újra Teffel úrra bízni a nemzetközi gyorsvonatot. És ami előre látható volt, fogta magát, disszidált az egész szerelvényrel. És magával vitte az ön kedves édesanyját.

De az anyám... Mért nem szolt neki, mért nem figyelmeztette?

A kalauz: Intettem neki a zászlómmal. De ő kikönyökölt az ablakon, mosolygott, és mondott is valamit...

Mit mondott? Feleljen, az ég szerelmére!

A kalauz: Valami effélet — „ennek így kellett történnie”. Valószínűleg ezt mondta. És — ha csak futólag is, de mégis ismerve az ön kedves édesanyját — ez nagyon illett hozzá.

Mikor megy a legközelebbi vonat?

A kalauz: Vissza akarja hozni?

Hát persze! Most rögtön!

A kalauz: Nemigen lehetséges. Ezen a határon önnek még igen sokáig kell esetleg várakoznia.

És mások? Más nem akar átmenni? A komphajó óránként indul.

A kalauz: Akire rákerül a sor, az mehet. Hogy ön mikor lesz soros, azt én nem tudhatom. Szíveskedjék itt valamelyik hotelben várakozni, az Arany Oroszlánt ajánlanám, patinás intézmény. Majd jelzem, mikor indulhat. És akkor találkozhat a kedves édesanyjával.

Mikor? Ahogy maga beszél, várhatok éveket, évtizedekig!

A kalauz: Én, uram, csak a szabályt közöltem önnel. És a lehetőségeket. Ennyire vagyok felhatalmazva.

Sistergés, kattogás, újra kormos, sárga füst ragad a sínekre, a szerelvényre. A vonat telerakva emberekkel, mind néznek ki az ablakon, s arcuk, mint a messzire távozóké, vidám is, meg szomorú is... És ébredek, nyugtalanul, büntudattal — hát persze, vár az anyám, várja a reggeli kávé, az orvosságot. De fekhetek tovább, hisz nem vár a másik lakásban. Főzöm a kávé. Sokszor, nagyon sokszor egy másik csészéért is nyúlok, szaharint keresek. És elakad a mozdulatom

— fölösleges. És látom most is magam előtt, mint annyiszor, nehéz éveiben, ahogy ül anyám a kályha mellett, és már alig érzékel valamit a világból. Szól mellette a rádió, vaksin rakja egész nap a kártyákat. Ha megszólítom, nem énfelém, a hangom felé fordul.

Az *anya*: Megfőzted a kávé?

Tessék, anya. Beletettem a szaharint is. Ötöt. Elég lesz?

Az *anya*: Édesen szeretem. De ez nem igazán édes.

Fáj valami, mama?

Az *anya*: Az élet, édes fiam.

Az mindenkinek fáj. Mért épp a mamának ne fájna?

Az *anya*: Mért mondod: mama? Azt hiszed, meghalok?

Ugyan, anya... Ne keserítsen!

Az *anya*: Azt mondtad: mama. És megcsókoltál. Ez nálunk sosem volt szokásban, csak születésnapon, névnapon, karácsonykor a fenyőfa alatt.

Hát megcsókoltam, anya. Csak úgy. Mért eszembe jutott.

Az *anya*: Hát persze, elkezdesz búcsúzkodni. Nincs még túlkorán? Neked talán nem hazudik az orvos?

Se nekem, se anyának. Egy kis érlemzesesedés, ez a baja.

Az *anya*: Amikor Grósz Guszti bácsit megütötte a guta, és mint egy darab fa, a doktor Liebermann azt mondta neki, semmiség, Grósz úr, egy kis szélütés. Meg sem hallotta. Neked meg azt mondja az orvos, egy kis érlemzesesedés. Hát az ilyen? Így éljek én? Ebben a sarokban? És sosem jön ki a pasziánsz.

Hát persze, mert a kártya fele a földön.

Az *anya*: Akkor is ki kéne jönnie. A kártyából valami mindig kijön. Kifizetted a lakbért? És huszadikán jön a villanyszámla. Az a nő sosem tud visszaadni. Lesz apród?

Lesz, anya. Mért ne lenne?

Az *anya*: Tölts. És az orvosságomat. A pirosból kettőt. Azt mondta az orvos, most már lehet kettőt is. Ez azt jelenti, nekem már minden mindegy... Hozz még egy csészét.

Én már ittam, anya.

Az *anya*: Nem is neked. Az apádnak.

De hisz apa több mint harminc éve...

Az *anya*: Meghalt. Ezt én is tudom. Mért nem mondod ki, hogy meghalt? Kimondhatod.

Meghalt. Harminc éve, március 16-án.

Az *anya*: Na, látod, tudod te azt. De az előbb itt volt. Elbeszélgettünk, aztán megcsókolt, elbúcsúzott. Azt mondta, nem ér rá. Sosem ért rá. Mindig elcsavargott. Hogy az mennyit ivott! És az a sok nő, rengeteg! Volt egy színésznő is, a Lina, egy olyan tinglitangli. Meg az Erdélyiné, akinek eltépte a bugyogóját. Mind vacak, mind rosszabb, mint én. És ti négyen! Azt mondta, ha néha otthon volt, „az én négy szép fiam”. Pedig sosem voltak szépek.

És anya mégsem hagyta ott.

Az *anya*: Hogyan? Hisz enyém volt minden. Apátok beházasodott. Hagyjam itt a házamat, a műhelyt, üzletet? Különbem is őt szerettem. Valakit akkor is lehet szeretni, ha akármilyen. Csak azt nem értettem, mért nem maradt nyugton idehaza a fenekén? A sok kocsmá, cigány, nőcske. Meghalt, és mennyi adósság. De most itt volt. És most értettem, miért kellett elmennie. És azt is tudom, hogy visszajön. Ugye, egyszer itt is marad?

Persze anya. Visszajön és itt marad.

Az *anya*: Látod, hazudsz. Apa nem volt itt. Egy halott nem lehet itt. Ha meghaltam, én se jövök vissza. Mondd, fiam, hol leszek majd?

Erre nem kell gondolni, anya.

Az *anya*: Én mindig gondoltam mindenre. Én se mást, se magamat nem csaptam be soha. Mert az rémes, ha valaki önmagát csapja be. Most megint hová mész? Akár az apád. Te se maradsz a fenekeden.

Dolgom van, anya. Valamiből meg kell élni.

Az anya: Egy kicsit várj. Hallod, nyílik az ajtó. Itt van az apád. Alig változott. Vedd le a zsakettet, ülj le. De előbb keresd meg a földön a kártyákat. Ez a nagyfiad, szólj hozzá, beszélj vele. Neked biztosan elmondja, kicsoda is ő?

És elszunnyadt, és biztosan elbeszélgetett apámmal. Ültem egy ideig mellette. Fogtam injekciókkal lilára luggatott kezét. Mintha egy halk sóhaj kéne csak, és már nem él. Soha el nem tudtam képzelni, hogy anyám egyszer meghalhat. Anya — csak így hívtuk, ez a tiszta és tárgyilagos szó meghatározta lényét, lényegét, helyzetét. Azt jelentette, tiszteltük emberi méltóságát, rendíthetetlen derűjét, mindig tetre kész akaraterejét. Hogy egyszer meghaljon, hogy a Jóisten, aki oly gondos munkával megalkotta, nyolcvan évet szabva rá, ez egyszer közölje: ennyire tervezte ezt az életet, és ilyenek, jónak és okosnak. Lehet persze, hogy jobb és okosabb is lehetett volna, hisz mérhetetlenek a lehetőségek, de neki ennyi jutott a lélek és elme javából, és ez éppenséggel nem kevés. Hogy anyám meghaljon, ezt el kellett fogadnom. De hozzá az illetett volna, hogy derékon kapja a pusztulást, mint forgószél egy öreg fát, de ne így, ez a lassú süppedés az éjszakába, figyelmes agya ne homályosuljon el, ne bűnhődjön így az, akinek nincs miért bűnhődnie. Jó, rendben van, egyszer meg kell halnia. De nevensen át az örök éjszakába. Azt mondták róla kislány korában: Feuer-und-Flamme, tűz és láng, — hát lobbanjon el hirtelen ez a láng, váljon hirtelen üszökké a tűz. Szunnyadt-e most, hogy mellette ültem, vagy az értelem éjszakája rontott rá? És lassan élni kezdett ez az arca, felragyogott szürke szeme. Fekete gyász, apámat még nem temették el. Olyan ritkán volt otthon, hogy hiányával nem lett üresebb a lakás. Az anyám, mellette mi négyen, a fiai. Az egyik nagynéném felsírt. Anyám irigyelte, — mindig tudott sírni.

Nelli néni: Mi lesz veletek. Katicám? És az üzlettel?

Az anya: Mi lenne, Nelli?!

Nelli néni: Te egyedül, a négy gyerek. És mennyi adósság! Hitelez még a lisztkereskedő?

Az anya: Majd fog, Nelli. És majd csak lesz valahogy.

Nelli néni: Rémes! Én csak csodálkozok. Ilyen életrevaló vagy te, Katica?

Az anya: Mit gondoltál? Milyennek kéne lennem?

Nelli néni: Én a te helyedben...

Az anya: Sírni. Láttál te engem valamikor is sírni? Holnap, a temetésnél, majd láthatsz. Mert ott illik. Mit szólnának hozzá, ha nem sírok? Muszáj lesz. Aztán — azzal — itt a műhely, az üzlet, a négy gyerek. Hát sírhatok?

Még szunnyad, — vagy az értelem éjszakája? Amikor államosították a házat, műhelyt, üzletet, csak nevetett — eddig is minden a banké, a nagykereskedő volt, sosem az övé, hát most az államé. Kért tíz forintot, fogta a cekkert, elment a csarnokba. Savanyú káposztát főzött, dagadóval, ő, aki nem főzött sohasem. És mivel semmi sem volt az övé, derűsen lépett át egy új világrendbe. Most kinyitja a szemét. Lát-e engem? Honnan tudja, hogy mellette ülök.

Az anya: Az előbb elfelejtettem. Még egy csésze kell!

Apa már elment. És különben is, azt mondta anya, itt sem volt, mert a halottak nem jönnek vissza, és nyilván nem isznak feketét.

Az anya: A nagyanyádnak! Hát nem látod?

Hol látnám a nagymamát? Csak a képe a falon. Azon is nyolcéves, a rózsaszín ruhás festmény, a galambbal...

Az anya: Hallgass! Meg ne zavar! Most jön elő.

Anya, a rózsaszín ruhás festmény, csak az van a falon. Honnan jöhetne elő?

Az anya: Ó az. Előbb is szólított. Mondtam neki, ő jöjjön ide, mert én már nehezen állok fel. És nem is látok igazán. De azt felelte, ő sem tud megmozdulni, idejönni. Miért fiam?

Mert álmodta csak, anya.

Az anya: Sosem voltam az, aki álmodik. Sosem álmodtam, nem is fogok. Arra én nem adok. Hallod a rádiót?

„A nürnbergi mesterdalnokok”, a kvintett. „Selig wie die Sonne..”

Az anya: Azt én legelőször, még fiatal lány voltam, a nagyanyáddal hallottam. Rózsa S. Lajos volt Hans Sachs, Vasquez Itália grófné az Eva, Stolzingi Walter pedig Burián Károly. Gyönyörűen énekelt, akkor nem volt részeg. De lehet, hogy részeg volt, apád is akkor

zongorázta legszebben a magyar nótákat, amikor már ivott. Mindig szépen zongorázta, mert mindig ivott. Te, ez olyan furcsa... Tudod, mire nem emlékszem?

Mire nem emlékszik, anya?

Az anya: Arra, hogy ki volt Dávid, az inas és Magdaléna. Minden kimegy a fejemből. Akkor velünk volt a nagybátyám, a Grósz Guszti bácsi, őrá már nem emlékezhetsz, kicsi voltál, amikor meghalt. Akkoriban úgy illett, hogy két nő csak férfikísérettel mehetett. És mi opera, színház után mindig vacsoráztunk valahol, jó helyeken, a Gundelben, Bristolban, Mátyás pincében. Mind nálunk vettek kenyeret, illik támogatni a kuncsaftot. Mi ketten kiöltöztünk, de Grósz bácsi slampet volt, nagyanyád meg is mondta neki, — Guszti, ez nem járja, legközelebb öltözz fel rendesen. És amikor tegnap este itt volt, nagyon elegáns a ruhája, kemény gallér, nyakkendő... Hol is vacsoráztunk...?

A Gundelben, Bristolban, Mátyás pincében, a kuncsaftoknál.

Az anya: Ugye, nem halok meg?

Dehogy hal meg, anya.

Az anya: Mért éppen én ne haljak meg?

Az orvos azt mondta, száz évig élélhet.

Az anya: Nyolcvan is elég volt. És így éljek, fiam, így? Mondd meg nekem, hogy minek? Menj! most menj! Kettesben akarok maradni apáddal. Ideje, hogy elszámoljak veled. Van mivel, fiam, van mivel.

Apa megint visszajött?

Az anya: De furcsa vagy. Hát nem látod? Nem ismered meg?

Látom, anya. Látom én is. Apa visszajött. És megismertem.

De maradtam. Lassan alkonyodott a szoba, lent az utcán ütköztek a fények. És villantak anyám nyugodt arcán, a rádión, a földre hullott franciakártyákon.

Az anya: Gyere, gyere, ülj ide a közelembe. Tudod, nem jól látok. Semmit sem változtál. És ne akarj rögtön elmenni. Bor is van, eldugtam, ott keresd meg a ruhásszekrényben... Megtaláltad? Ihatsz, de csak egy pohárral. Maximum kettővel. Nézd, én mindig tudtam, hogy csak engem szerettél. És én réges-rég beláttam, milyen rémes, ha egy férfit a nők szeretnek, ő meg azt szereti bennük, hogy őt szeretik. Ezt én elfogadtam, mert mit csináljak? Ha otthagylak, akkor mi lesz a bolttal? Te úgysem törődöttél vele soha, én csináltam mindent. Te csak adósságot csináltál. Jó, jó, ezt most már minek hányjam fel...? A vége úgyis az lett, hogy mindent elvitt az állam. És mindenki sajnált engem, akkor is, amikor te örökre itthagytál, meg akkor is, amikor semmim sem maradt, és beírták a lakókönyvbe, hogy „eltartott”. A fiad tart el, de tudod... Gyere közelebb, nehogy meghallják... Hallasz? Sokszor azt érzem, nem szívesen csinálja, terhére vagyok. Különben, ha büszke nem is lehetsz rá, de elég jól sikerült ez a fiad, a többi három is, az egyik így, a másik úgy... Így szokott az lenni. Most látom, megint bocsánatot akarsz kérni, és fogadkozni, hogy soha többé, és csak engem szerettél... Jaj, de buta vagy! Hát te azt hiszed, az a fontos, hogy szeressék az embert? Az volt a fontos, hogy én szerettelek, és ezért sosem kellett neked semmiért megbocsátanom. Érted ezt? Te más voltál, mint én, és én is más, mint te, és az egésznek talán csak így volt értelme... Ne menj el! Ne menj még el! Maradj! Maradj!

Anya, mért sír? Rosszat álmodott...?

Az anya: Apád megint elment. Pedig bort is adtam neki. Két pohárral megivott, több nem is volt. Te hol vagy?

Itt, anya, itt maga mellett.

Az anya: És te fogod a kezemet?

Én fogom, anya.

Az anya: Milyen ismerős. Apád is így fogta. De csak akkor, ha bocsánatot kért. Te mért kérsz bocsánatot? Neked nincs miért. Én olyannak fogadtalak el, amilyen vagy... Milyen vagy, fiam, milyen vagy

te? Mondd meg, hogy emlékezzem rá, és akkor se felejtsem el, hogyha... Ugye, nem halok meg? De már elég volt! Mért nem hiszed el, hogy elég volt?

Néz rám. A szeme két pókos tó. Alszik-e újra? vagy eltűnt a semmi éjszakájában? meszesedő erei szorítják az agyát, lepik be sűrűn, nagyon sűrűn, hogy egyszer aztán... És annak a napnak is el kellett érkeznie. Késő, szeptemberi délután, anyám már az ágyban. Az utcáról a tarka reklámfények, körülötte zsidobongás, a látogatók. Tele virággal a sok váza, az asztalon feketés csészék, sütemények, torták. Mennyi öreg rokon! És milyen falánkak! Falánkak, mint az öregek. Váratlanul jöttek, nem beszéltek össze. Ott az orvos is. Becsomagolta már műszereit, indulóban. Kikísérem, az előszobában felsegítem rá a ballonját. Kezet nyújt.

Az orvos: Szervusz. Azt hiszem, többször már nem kell jönnöm.

Azt akarod mondani, hogy anya...? Még meddig?

Az orvos: Holnap. Talán holnapután.

Szenvedni fog?

Az orvos: Semmit. Eleget szenvedett életében.

Szenvedetti? Az anyám...?

Az orvos: Azért, mert derűs volt mindig, szenvedhetett eleget. Tudtam én azt jól, évtizedek óta ismerem, és ismerlek titeket. Ha olyan háttározott, karakán is valaki, mint az anyád, olyan tűz és láng, aki nagyon figyelte, észrevette: mégsem volt az élete könnyű, sosem volt. Ha úgy csinált is, mint akinek...

És most? Biztos, hogy nem fog szenvedni?

Az orvos: Most nem fog.

Mivel tartozom?

Az orvos: Majd aztán. Most még korai. Valamit adjatok neki enni. Csak azért, hogy érezze: még él. Ha kell, telefonálj. De nem hinném, hogy kellek...

Valaki bekapcsolta a rádiót. Könnyű keringővel keveredik az asszonyzsvaj, az utcáról zúgó autóbusz. Az ágyhoz állok. Az egyik vendég húslevest hozott, a másik szőlőt a rákoshegyi kertből.

Mama, egy kis húslevest...

Az anya: Sosem szerettem.

De most, egy kanállal. Nelli néni hozta. És nézze, milyen sokan jöttek. És mennyi virág, teli a vázák.

Az anya: Koszorút ki hozott?

Ugyan, mama! Húsleves, egy kiskanállal.

Az anya: Most már minek? Úgyis meghalok. Ha valaki meghal, annak a legközelebbi hozzátartozója sokáig búcsúzik az orvostól. Folyton azt mondod, mama. Innen is tudom, hogy meghalok.

Csak úgy a számra jött.

Az anya: Tudom. De minek nekem ilyen rossz húslevest ennem?! Edd még te. Látod? Újra itt az apád, a nagyanyád. Ők is itt vannak.

Egy kis szőlőt, anya. Nem evett tegnap óta.

Az anya: Őket kínáld. Mért épp most lennék éhes?! Fiam, ezek mért vannak itt? És ennyien!

Mert szeretik. Mert látni akarták.

Az anya: Mert kíváncsiak, hogyan halok meg. És akkor látni fogják, hogy amikor majd ők...

Anya, anya — mért halna meg?

Az anya: Hányszor mondod még ezt a butaságot?! Most már azért halok meg, mert elég volt. Maradj! Olyan vagy, mint az apád, az is mindig elment.

Anya, én mindig itt voltam, és mindig magával...

Az anya: És ezzel hencegsz? A kötelességed.

Tudom. De higgye el, anya, nem mindig volt könnyű.

Az anya: És nekem teveled? Küldd el ezeket! Mindenkit! Csak az Irén maradjon.

Irén néni nem jöhetett. Fáj a lába.

Az anya: Nincs is lába. Irén meghalt három éve. De nem mondtad meg. Összehazudtál mindent. Irén azért nem jött el, mert a halottak nem járnak vendégségbe és nem hoznak virágot meg húslevest.

Ne beszéljen így, mama. Ez nem illik magához.

Az *anya*: Hozzám most már minden illik. Megint azt mondtad, *mama*. És megint megcsókoltál. Mikor halok meg?

Soha, anya, soha...

Az *anya*: De egyszer meg kell halni. Ez a világ rendje.

Talán, mama, egyszer, valamikor mégis...

Az *anya*: Te ki vagy?

Anya... én, én a fia vagyok...

Az *anya*: A fiam? Melyik?

Azon az éjszakán ültem fel először a nemzetközi gyorsra, szálltam ki az ódon városban, és vitte el anyámat Teffel úr, a mozdonyvezető. És én nem mehetek még érte, pedig egyre jönnek a gyorsvonatok, óránként megy át a másik partra utasaival a komphajó. Reggel a körzeti orvos kis ideig figyelte — milyen szép, mind fehéredőbb, nyugodt halott. Majd maga elé húzott egy úrlapot, hogy diktáljam anyám nevét, születésének idejét, mindent, amit ilyenkor kell. És csak egyet nem kérdezett, azt az egyet, amire ilyen röviden felelhettem volna: az anyám.

SZÉKELY LÁSZLÓ VERSEI

Mint félbemaradt tornyok

Mint félbemaradt tornyok

Régi gót dómokon,

Én kiegészültömről

Éjente álmodom.

A kéklő égbe nyúlni

Súlyosan, könnyedén,

Harang számára lenni

Álomszép köedény...

Keresztet csillogtatni

Győzelmes-magasan:

Lihegő karavánok,

A béke erre van!

Mint kőbe vájt imádság,

Mint lenge lendület,

Nézni a lent zajgókra

S emelni lelküket...

És itt gubbasztok csonkán,

Bús végezetlenül.

Az embersorsnak átka

Szívemre nehezül.

Krisztus mustárfája

Mustárfa, hullasd lombjaid,

S ami kiaszott, sárga,

Könnyezetlenül ejtsd le, ejtsd le

A mezítelen sárba,

Helyükbe új, új levelek

Mint nőnek, nézd, mint nőnek!

Megannyi pompás jelei

Életnek és erőnek.

Tudom, remegsz, ha vad vihar

Letöri egy-egy ágad,

De ne félj, jön majd újra új,

Ha egy régi leszárad.

Új lombot hoz az új tavasz,

Ó Krisztus mustárfája,

S áldott legyen új koronádnak

Hús, oltalmazó árnya!

Költői vágyak

Ó, akinek nincs ivadéka,

Annak a szíve felsír néha,

És még sokakban élni vágyik,

Sokakban bizony és sokáig.

Azért szórom a szívem szerte,

S tán azért szedek mindent versbe,

Valahogy az örökre vágyom,

Itt is, nemcsak a másvilágon.